

7. Левіцький Є. Щодо набрання законної сили ухвалою суду в цивільній справі / Є. Левіцький // Юридика газета online: всеукраїнське щотижневє професійне юридичне видання [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/civilne-pravo/shchodo-nabrannya-zakonnoyi-sili-uhvaloyu-sudu-v-civilniy-spravi.html>

ВОЛКОВА Н. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У СПРАВАХ ПРО НАДАННЯ НЕПОВНОЛІТНІЙ ОСОБІ ПОВНОЇ ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ

За загальним правилом фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з досягненням повноліття, тобто з вісімнадцяти років (ст. 34 ЦК України) [1]. Однак, в нормах цивільного законодавства передбачаються і інші випадки набуття повної цивільної дієздатності, фізичною особою, яка не досягла повноліття, а саме:

1) з моменту реєстрації шлюбу неповнолітньою особою (ч. 2 ст. 34 ЦК України);

2) якщо неповнолітня особа працює за трудовим договором, а також записана матір'ю або батьком дитини (ч. 1 ст. 35 ЦК України).

3) якщо неповнолітня особа бажає займатися підприємницькою діяльністю та з моменту державної реєстрації її як підприємця набуває повної цивільної дієздатності (ч. 3 ст. 35 ЦК України). Отже, на підставі вище наведеної норми необхідно зазначити, що законом не передбачається право звернення до суду неповнолітньої особи з заявою про надання повної цивільної дієздатності особи, яка бажає займатися підприємницькою діяльністю. З цього приводу Г.Я. Трипульський зазначає, що «...це положення є похідним з ч. 3 ст. 35 ЦК України, яка встановлює, що повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і яка бажає займатися підприємницькою діяльністю. Але на відміну від ч. 2 вказаної статті у даному випадку не передбачена можливість надання повної дієздатності за допомогою рішення суду» [2, с. 53].

Розгляд справ про надання повної цивільної дієздатності неповнолітній особі розглядається в окремому провадженні та є новелою цивільного процесуального законодавства України (ст.ст. 242–245 ЦПК України) [3].

З заявою про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності, може звернутися сама неповнолітня особа, яка досягла

шістнадцятирічного віку у випадках, встановлених ЦК України, за умови відсутності згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника (ч. 1 ст. 242. ЦПК України). Таким чином відповідно до цивільного процесуального законодавства єдиним суб'єктом, який має право на звернення до суду у справах про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності є фізична особа, яка досягла шістнадцятирічного віку та бажає набути повну цивільну дієздатність.

Відповідно до ч. 1 ст. 38 ЦПК України заявники та інші заінтересовані особи в справах окремого провадження (крім справ про усиновлення) можуть брати участь у цивільній справі особисто або через представника. Однак, розглядаючи особливості розгляду справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності, необхідно зазначити, що така справа буде розглядатись в судовому порядку в тому випадку, якщо немає згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника, якщо ж немає такої згоди їх інтереси будуть суперечити інтересам неповнолітньої особи. На підставі цього можна зробити висновок, що вище наведені особи не можуть виступати законними представниками, а будуть приймати участь у справі як заінтересовані особи, та наводити аргументи щодо недоцільності надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.

Щодо договірного представництва, то у теорії цивільного процесуального права існують різні точки зору. Так, одні вважають, що в даній категорії справ можливе представництво за дорученням [4, с. 345; 3, с. 54]. Інші протилежної точки зору [5, с. 467]. Вважаємо за необхідне потримати останню точку зору, оскільки відповідно до цивільного законодавства України особа, яка виступає довірцем у договорі (дорученні) повинна мати повну цивільну дієздатність, тому неповнолітня особа немає права на складання договору (доручення) щодо захисту її інтересу представником в суді.

У розгляді справи про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності участь представника органів опіки та піклування є обов'язковою (ст.244 ЦПК України). Орган опіки та піклування має надати до суду висновок у справі, в якій повинен обґрунтувати свою думку щодо доцільності надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.

Здійснивши аналіз чинного законодавства та доктрини права, необхідно зазначити, що у справах про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності заявником є сама неповнолітня особа, а заінтересованими особи у справі є батьки або один з них, опікун, піклувальник, усиновлювачі.

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

2. Окреме провадження в цивільному процесі України : Навч. посіб. / Під ред. Р.М. Мінченко. — О. : Фенікс, 2010.
3. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 40-41, 42. — Ст. 492.
4. Луспеник Д.Д. Настільна книга професійного судді при розгляді цивільних справ. — Харків: Харків юридичний, 2005.
5. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства : Монографія / В.В. Комаров та ін. : За заг. ред. професора В.В. Комарова. — Х. : Харків юридичний.

РЯБЧЕНКО Ю. Ю.

Університет державної фіскальної служби України,
доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

РОЗВИТОК ГАРАНТІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ СТОРІН ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Основна увага науковців та практичних працівників останніми роками зосереджена на питаннях розвитку способів альтернативного вирішення спорів (далі — способи АВС) без належного опрацювання взаємозв'язку їх із судовою формою захисту (винятки складають лише роботи окремих дослідників, наприклад О.С. Ткачука [1]). Слід вказати, передусім, на роботи таких дослідників, як А.В. Гайдук, В.С. Балух, А.П. Гаврилішин, В.П. Козирева, О. Козляковська, Н.А. Мазаракі, В.Ю. Полатай, Ю.Д. Притика, В.В. Резнікова, Ю.В. Розман. Водночас, ані у вказаних роботах, ані у більш ранніх роботах дослідників, таких, як Н.Д. Бондаренко-Зелінська, Н. Вознюк, У. Воробель, О. Гойко, С. Голдберг, С.В. Ківалов, М.Е. Морозов, О.М. Спектор, В. Тильчик та інших висвітлена вище проблематика не дістала належної уваги.

О.С. Ткачук у своєму монографічному дослідженні «Проблеми реалізації судової влади в цивільному судочинстві» (2016 р.) приділяє значну увагу питанням співвідношення застосування способів АВС (у тому числі медіації) та цивільного судочинства. Зокрема, вказується на три моделі медіації, що виділяються за критерієм інтегрованості медіаційних процедур у судові провадження: сепарована, флуктуаційна та інтегрована [1, с. 493-494]. Аналіз положень проекту Закону України «Про медіацію» від 17.12.2015 р. № 3665 (далі — проект Закону України «Про медіацію») свідчить про застосування флуктуаційної моделі медіації у цивільному судочинстві [2]. Підтримуючи в цілому положення